

דירוג הביקוש לעובדים של מעסיקים במגזר העסקי 2014

מיכאל אורנשטיין, חוקר במינהל המחקר

רקע

מזה שנתיים מפרסם מנהל מחקר וכלכלה יישום אינטרנטי שבו הציבור יוכל לדלות מידע זמין על הביקוש לעובדים בכ- 200 משלחי יד. המנהל הכין ובנה את תשתית הנתונים לצורך הצגת מידע זה ומטרתו לסייע למבקשים להשתלב בשוק העבודה ובלימודים ולקבל החלטות בנושאים הללו. מדובר בהצגת מידע מפורט אודות הביקוש של מעסיקים במגזר העסקי לעובדים על פי משלחי יד, שיסייע לציבור לקבל החלטות ביחס להשתלבותו בשוק העבודה, הן לטווח הקצר והן לטווח הארוך. ציבור מקבלי ההחלטות יוכל ללמוד בעזרת מידע זה למי מבין משלחי היד השונים בישראל יש ביקוש גבוה יחסית לעובדים ולמי נמוך יותר. הביקוש לעובדים במשלחי היד השונים הוא אינדיקטור חשוב לקבלת החלטות של פרטים והוא נועד לעודד אותם לבחון באופן מעמיק יותר את העדפותיהם ביחס לכווני התפתחותם המקצועית וההשקעה בהם.

הביקוש לעובדים במשלחי יד השונים אופיין בשנתיים האחרונות על פי סיווג משלחי היד הקודם (1994) של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בעזרת שורה של פרמטרים הכוללים בין השאר את מספר המשרות הפנויות, השכר התחלתי שהציעו בהם מעסיקים, משך הזמן שמעסיקים מחפשים עובדים ומספר העובדים באותם משלחי יד

השנה קיימים שני אתגרים מרכזיים לעומת השנים האחרונות בהם פרסמנו את נתוני הביקוש. הראשון הוא המעבר לסיווג משלחי יד חדש של הלמ"ס (סיווג 2011) שבו הלמ"ס משתמש לסקר המשרות הפנויות ולכל הנתונים שהוא מפרסם בחתך של משלחי יד. גם סקר המעסיקים החדש של מנהל מחקר וכלכלה החל לעשות שימוש בסיווג זה החל משנת 2014.

האתגר השני הוא העובדה כי נתוני סקר מעסיקים החדש לשנת 2014 של מנהל מחקר קיימים רק מהרבעון השלישי של שנת 2014 ונתקלנו עד כה במספר בעיות סטטיסטיות כאשר השווינו את הנתונים לנתוני הלמ"ס.

מטרה

התווית דרך לפירסום דירוג הביקוש לעובדים לשנת 2014 למרות האתגרים לפנייהם אנו עומדים

מקורות הנתונים

1. סקר מעסיקים, מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה (2014)
סקר המעסיקים במגזר העסקי נערך מדי רבעון מאז 1997. במהלך 2014 הוגדר מדגם חדש לסקר הכולל כ- 2,000 עסקים. במסגרת המדגם החדש החלנו לאסוף נתונים לפי סיווג חדש של הלמ"ס (2011) הן של משלחי יד והן של ענפים כלכליים. במסגרת הסקר, מינהל מחקר וכלכלה במשרד הכלכלה אוסף מכל עסק הנכלל במדגם נתונים על: המשרות הפנויות, משך הזמן שבו הן לא היו מאוישות, השכר המוצע בהן, משרות שאוישו, סוג האיוש (קבוע, זמני), השכר ההתחלתי במשרות שאוישו, משך הזמן שלקח לאיש משרה, עובדים שנפלטו מהעבודה, הסיבות לפליטת העובדים, וציפיות המעסיקים לשינויים בכ"א ובפעילות העסקית.
2. סקר משרות פנויות (2014), למ"ס, להרחבה אודות הסקר ראה למ"ס – עבודה ושכר / סקר משרות פנויות. www.cbs.gov.il
3. סקר כוח אדם (2012) ומפקד אוכלוסין (2008), להרחבה אודות המקורות הללו – ראה למ"ס – עבודה ושכר / סקר כ"א www.cbs.gov.il.

לוח זמנים

- אפריל 2015 – פנייה ללמ"ס לצורך קבלת נתוני המשרות הפנויות לשנת 2014 ושנת 2013 בחתכי משלחי היד והחלוקה הגיאוגרפית
- אפריל 2015 – פנייה לסטטיסטיקאי לצורך עיבוד נתוני המועסקים לשנת 2013
- מאי 2015 – עם קבלת נתוני סקר מעסיקים לרבעון הראשון 2015, הפקת נתוני השכר במשרות פנויות ומשך הזמן במשרות פנויות
- יוני 2015 – הפקת ועיבוד נתוני הביקוש למשלחי יד
- יוני 2015 – הצגת הנתונים ואישורם
- יולי 2015 - העלאת הנתונים לאתר

נספח א'

הגדרות

1. משרות פנויות- מספר המשרות הפנויות במוצע יומי במגזר העסקי שמעסיקים חיפשו באופן פעיל עובדים על מנת לאייש אותן.
2. שכר מוצע- השכר החודשי ברוטו למשרה מלאה שמעסיקים הציעו למועמדים במשרות הפנויות או השכר בו אוישו המשרות הפנויות.
3. משך חיפוש עובדים למשרה פנויה- משך הזמן בשבועות שעבר מאז שהמשרה הפנויה נפתחה ועד למועד הבדיקה.
4. מועסקים- סך המועסקים במגזר העסקי במשלחי היד השונים.
5. ציון משוקלל לביקוש- מדד הכולל שקלול של ארבעה מרכיבים: סך המשרות הפנויות במוצע יומי במשלח היד; שיעור המשרות הפנויות מתוך המועסקים במשלח היד; השכר המוצע על ידי מעסיקים במשרות הפנויות; משך הזמן בשבועות שבו המשרות פנויות מאז התחלת החיפוש.

נספח ב'

דרכי חישוב המשתנים והצעה לשימוש במקורות הנתונים

א. משרות פנויות

מכיוון שבסיס הנתונים של סקר מעסיקים החדש של סקר המעסיקים של מנהל מחקר וכלכלה מתחיל רק ברבעון השלישי של 2014, נשתמש לנתונים של 2014 בנתוני המשרות הפנויות של הלמ"ס לשנת 2014.

החלטה חשובה כאן היא באיזה רזולוציה אנו רוצים את הנתונים. הסיווג החדש (2011) של הלמ"ס למשלחי יד מגיע ל-4 ספרות. נבחר אפשרות של פירסום ב 2 ספרות למ"ס או ב- 4 ספרות למ"ס על פי מובהקות הנתונים.

תהייה לנו בעיה השנה מכיוון שלא יהיו לנו הרבה "בנצימרקים" להשוואה. לא נוכל להשוות אותם לנתונים היסטורים שלנו שכן הם כולם בסיווג הקודם (1994) של משלחי היד. חשוב לזכור כי הסיווג החדש (2012) בן ארבע ספרות, לא מאפשר המרה חז-חד ערכית לסיווג הקודם (1994) של שלוש ספרות. לא נוכל גם להשוות אותם לנתונים של סקר המעסיקים של מנהל מחקר לשנת 2014 מכיוון שיש לנו רק שני רבעונים.

ההשוואה האפשרית היחידה הינה רק לנתוני 2013 של הלמ"ס.

חשוב לזכור גם לגבי נתוני הלמ"ס, שהם אינם כוללים את ענפי החקלאות ולא נכללים עסקים קטנים המעסיקים עד 4 עובדים. הלמ"ס גם אינו אוסף נתונים על שכר המוצע במשרות פנויות ועל זמן בו המשרות פנויות.

נשתמש בנתון מספר המשרות הפנויות במוצע יומי של הלמ"ס לשנת 2014. הנתון יוגדר כסה"כ המשרות הפנויות, בחלוקה לפי משלחי יד בשתיים או בארבע ספרות.

נשמיט משלחי יד בהם פחות מ- 15 משרות פנויות וגם כאלה בהם קיימות פחות מ- 5 תצפיות.

ג. משרות פנויות לפי משלחי יד ולפי מחוזות

בשנים האחרונות פרסמנו את נתוני המשרות הפנויות לפי מחוזות גיאוגרפים בהבחנה בין ארבעה אזורים גיאוגרפיים:

- מחוזות ירושלים ויהודה ושומרון
- מחוזות הצפון וחיפה
- מחוזות מרכז ותל אביב
- מחוז הדרום

גם כאן השנה נצטרך להסתמך על נתוני הלמ"ס במידה ויהיו מוכנים לספק את נתוני משלחי היד לפי חלוקה גיאוגרפית.

במקרה ולא נאלץ לוותר על פרסום החלוקה הגיאוגרפית בנתונים

ג. מספר המועסקים

את נתוני המועסקים לפי משלח יד ניקח מתוך סקר כח- אדם המעודכן ביותר אשר קיים בנמצא (2012 או 2013). על- מנת להיות תואמים את הגדרת משרות הפנויות של הלמ"ס, נבחר את אוכלוסיית המועסקים של המגזר העיסקי של עסקים ללא ענף החקלאות המעסיקים חמישה עובדים ומעלה. נשתמש בסיווג משלחי היד החדש (2011) כאשר נעבוד ברמת סיווג של 2 או 4 ספרות בהתאם למה שנחליט לגבי רמת הסיווג של המשרות הפנויות.

ד. השכר המוצע במשרות הפנויות

מעסיקים שדיווחו, בסקר המעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה, שהם מחפשים עובדים במשלחי היד השונים, נשאלים מה השכר החודשי ברוטו שהם מציעים לעובדים במשרות הפנויות. השכר המוצע, כפי שדווח על ידי המעסיקים, נכלל ברשומות הסקר. נשתמש הן בשכר שהוצע במשרות פנויות והן בשכר בו אוישו משרות. לגבי תקופת איסוף הנתונים, מכיוון שיש לנו נתונים בשנת 2014 רק על הרבעון השלישי והרביעי, אני מציע כי נוסיף אליהם גם את הרבעון הראשון של שנת 2015. כך יהיו לנו סך-הכול שלושה רבעונים.

במסגרת השיקולים לבחירת סיווג של 2 או 4 ספרות של משלחי יד, נראה כי עדיף להישאר ברמה של 2 ספרות שכן יהיו לנו השנה רק 3 רבעונים של נתונים

ה. זמן ממוצע בו משרות פנויות

מעסיקים שדיווחו, בסקר המעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה, שהם מחפשים עובדים במשלחי היד השונים, נשאלים כמה זמן המשרות שהם מציעים פנויות בשבועות. גם מעסיקים אשר איישו משרות מדווחים על הזמן בשבועות שלקח לאייש את המשרות. אני מציע להכליל הן את נתוני הזמן של משרות פנויות והן את אלו של משרות שאוישו. לגבי תקופת איסוף הנתונים, מכיוון שיש לנו נתונים בשנת 2014 רק

על הרבעון השלישי והרביעי, אני מציע כי נוסף אליהם גם את הרבעון הראשון של שנת 2015. כך יהיו לנו סך-הכול שלושה רבעונים.

במסגרת השיקולים לבחירת סיווג של 2 או 4 ספרות של משלח יד, נראה כי גם כאן עדיף להישאר ברמה של 2 ספרות שכן יהיו לנו השנה רק 3 רבעונים של נתונים

1. ציון משוקלל לדרוג הביקוש על פי משלח יד

(1) המשתנים שהוכנסו לשקלול

את דרוג הביקוש נערוך בעזרת שקלול של ארבעה פרמטרים המעידים כל אחד בתחומו על מידת הביקוש לעובדים במשלח היד שנבחנו. ארבעת הפרמטרים אותם אנו בוחנים הינם:

<i>ביקוש מוחלט</i>	כמות המשרות הפנויות – מהי הכמות הממוצעת של משרות פנויות שהיו במהלך התקופה בכל משלח יד. ככל שמספר המשרות הפנויות גבוה יותר, כך אנו מעריכים כי קיים ביקוש גבוה יותר למשלח היד.
<i>ביקוש יחסי</i>	שיעור המשרות הפנויות - מהו שיעור המשרות הפנויות מתוך המועסקים בכל משלח יד. הכוונה היא לראות מהם משלח היד בהם קיים ביקוש יחסי גבוה. כך למשל, ביקוש ל- 1,000 משרות פנויות במשלח יד בו מועסקים 10 אלפים עובדים מעיד על ביקוש יחסי גבוה הרבה יותר מהביקוש במשלח יד בו קיימות 2,000 משרות פנויות ומועסקים במשלח היד 100,000 עובדים.
<i>השכר המוצע</i> <i>במשרות פנויות</i>	מהו השכר המוצע במשרה פנויה. אנו מניחים ששכר גבוה המוצע במשרות פנויות מעיד על רמה גבוהה יותר של ביקוש, זאת בהנחה שקיימת במשלח היד תחרות גבוהה יותר בין מעסיקים על עובדים, והמעסיקים מנסים למשוך אותם ע"י שכר גבוה יותר.
<i>משך הזמן בו</i> <i>משרות היו פנויות</i>	אנו מודדים עבור המשרות הפנויות את משך הזמן הממוצע בשבועות בו הן היו פנויות. משך זמן ארוך יותר מעיד על קושי רב יותר באיוש משרות פנויות.

(2) שיטת השקלול

כמו בשנים הקודמות נחשב את ארבעת הפרמטרים לשנת 2014 עבור מקסימום משלח יד עבורם יהיו לנו מספיק תצפיות על פי סיווג חדש (2011) של שתיים או ארבע ספרות של הלמ"ס.

אנו נחשב לשנת 2014 את הנתונים של כל אחד מארבעת הקריטריונים של הביקוש לעובדים שפורטו לעיל. לאחר מכן נדרג את כל משלחי היד בכל אחד מארבעת משתני הביקוש שפורטו לעיל ונחלק אותם לעשירונים. כך שבעשירון ה-10 נמצאים 10% ממשלחי היד בעלי הביקוש הגבוה ביותר לפי אותו קריטריון בעשירון ה-9 נמצאים ה-10% הבאים וכך הלאה עד לעשירון 1 בו נמצאים 10% ממשלחי היד בעלי הביקוש הנמוך ביותר. כל משלח יד מקבל דירוג מ-1 עד 10 בהתאם לעשירון בו הוא נמצא.

לאחר שכל משלח יד קבל דירוג בנפרד לפי כל אחד מארבעת קריטריוני הביקוש, אנו נחשב את ציון הביקוש הממוצע שלו ע"י ממוצע חשבוני פשוט של ארבעת דירוגי הביקוש.

לדוגמה אם משלח יד מסוים נמצא בעשירון ה-10 במשתנה הביקוש מוחלט, בעשירון 8 בביקוש היחסי, בעשירון 6 בשכר מוצע ובעשירון 10 במשך זמן בו הייתה המשרה פנויה. הוא קבל ציון ביקוש משוקלל של 8.5. את הערך הזה קבלנו לאחר שחברנו את ארבעת ערכי הדרוג וחלקנו את סכומם הכולל ב-4 (מספר המשתנים). עפ"י הציוני לעיל שייכנו כל משלח יד לקבוצת הדרוג בין 1 שהוא הביקוש הנמוך ביותר לבין 10 שהוא הביקוש הגבוה ביותר למשלח היד.